Advent 2023
(1) Wees waakzaam

Lezing

Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer Jezus Christus. Ik dank mijn God altijd voor u, omdat Hij u in Christus Jezus zijn genade heeft geschonken. Door uw eenheid met Hem bent u in elk opzicht rijk geworden. Alles wat u zegt en al uw kennis bewijst dat het getuigenis over Christus bij u verankerd is, en hierdoor ontbreekt het u aan geen enkele gave van de Geest terwijl u wacht op de verschijning van onze Heer Jezus Christus. Hij is het ook die u tot het einde toe de zekerheid geeft dat u geen blaam zal treffen op de dag van onze Heer Jezus Christus. God, door wie u geroepen bent om één te zijn met zijn Zoon Jezus Christus, onze Heer, is trouw.

1 Kor 1,3-9 (NBV21)

Overweging

Beste Mensen,

Precies 2 jaren geleden ontving ik een mail van Sabine waarin ze me schreef: “Ik ben bezig aan de voorbereiding van de Adventscyclus en ik heb hierrond een concrete vraag naar jou toe om eventueel een toespraak (de 'preek') te kunnen houden op de vierde adventszondag.” Het was mijn eerste contact met De Lier. Ik antwoordde toen dat ik toch eerst waakzaam wilde uitkijken en dan zouden we wel zien wat kan of niet.

Waakzaam zijn, waken, wakker liggen, waar kan het dan over gaan? Heeft dat iets te maken met de weg van het Evangelie? Is de wereld, zijn de mensen er iets mee dat wij christenen, samen met vele anderen, waakzaam willen zijn?

Mgr. Romero zei in januari 1979: “Het mooiste getuigenis is ons aartsbisdom, waar men meer en meer voelt dat hoe christelijker en geëngageerder het is, hoe minder opium het is, **hoe wakkerder het is**, en het is omdat het niet slaapt dat het vervolging lijdt” (januari 1979).

Hoe wakkerde, hoe waakzamer de Kerk is, wanneer ze “niet slaapt” bij de gebeurtenissen in het volk, in de wereld, dan is er “vervolging”. Misschien hadden we die link nooit zo gelegd. Maar toch vinden we het ook in de Evangeliën en zouden we het dus wel kunnen weten.

Net voor zijn gevangenneming vindt Jezus zijn leerlingen slapend, ze waren niet waakzaam en Jezus zegt het. “Kunnen jullie niet waken op dit uur”. Ze sliepen inderdaad, terwijl hij zweette in bloed. Ze stonden op enkele uren van zijn executie.

Maar eigenlijk was het al duidelijk vanaf het begin. In het evangelie volgens Lucas, die gelovig nadenkt over de betekenis van de geboorte van Jezus, lezen we dat de eerste getuigen herders waren: zij waakten bij hun kudde. Zij sliepen niet. Daarom hoorden ze wel de oproep. Maar even later – zo gaat het verhaal – worden omwille van dat kind heel wat andere kinderen vermoord. Waarschijnlijk geen 6000 zoals vandaag in Gaza, maar het waken bij en rond dát kind, had zware gevolgen, toen en nu.

Dat wil zeggen dat het waakzaam zijn, het wakker liggen, het waken ons in (soms gewelddadige) spanning brengt met de wereld. Waken voor rechtvaardigheid, vrijheid, barmhartigheid, gelijkheid, solidariteit… betekent dat we zullen botsten tegen de structuren van macht en rijkdom. Het thema van de waakzaamheid is uitdagend en duwt ons uit onze welvaart, uit onze comfortzone.

Ook al vergelijkt Jezus zich met de figuur van herders, en wordt hij Goede Herder genoemd, toch heeft hij vissers gezocht als zijn directe volgelingen. Toen ik klein was woonden we dicht bij het Albertkanaal en ik heb daar dikwijls vissers bezig gezien, het is te zeggen, ik zag hen daar zitten waken, uitkijkend naar hét ene en beslissende moment. Soms lukte het niet en moest alles opnieuw begonnen worden. Ze hadden veel voorbereiding: ze hadden een plek en uur uitgekozen waar ze zouden vissen, de vislijn (ook niet zomaar een stok met een draadje en een haakje), ze hadden de visaas goed voorbereid, en dan daar uren zitten waken, zonder het op te geven. Neen ze sliepen niet. Ze hadden hun ogen goed open. Soms was het geen goede vangst en lag er thuis geen vis in de pan, en dan telkens opnieuw herbeginnen, zonder het op te geven. Ik denk dat Jezus niet zomaar vissers gezocht heeft.

Bij de eerste christenen was er een enorme verwachting dat "De Heer" vlug zou komen. De eindtijd. Ik heb het daar altijd moeilijk mee gehad. De christelijke eschatologie. Wat kunnen we toch zeggen of vermoeden over de eindtijd over de volheid van Gods Rijk. Als we het niet verknoeien kan deze aarde toch nog een aantal miljoenen jaren blijven bestaan. Wat betekent dan ons spreken over de eindtijd en de terug komst van "de Heer"? Jezus had het er waarschijnlijk ook wel moeilijk mee. In het Mattheus evangelie zegt Hij dat Hij naar ons toekomt in lijdende mensen, in zoveel situaties van diep lijden, pijn, onmacht, uitsluiting, kwetsbaarheid, enz. Gaat het nu over mensen in detentie en hun familie, over daklozen, migranten, oorlogsvluchtelingen, bejaarden, zieken, klimaatslachtoffers, kinderen, jongeren, enz. of over het lijden van mensen in andere continenten, het gaat over het kruis en kruiswegen waar mensen gaan. **Daar ligt natuurlijk die Tweede komst van de Heer**.

Mgr. Romero zei op de eerste zondag van de advent, 3 december 1978 – vandaag precies 45 jaren geleden – dat advent ons herinnert dat Christus vandaag in onze geschiedenis aanwezig, dat hij in het hart van het volk werkzaam is, en dat waakzaam zijn betekent hem tegemoet gaan, hij die onder ons leeft. We moeten dus waakzaam zijn: waar spreekt Hij mij, ons, vandaag aan? Hij heeft het ons juist letterlijk gezegd.

Waken en waakzaam zijn eist ook een stevige voorbereiding, je moet je goed informeren, je moet leven met open oren en ogen, je moet je laten raken en aanspreken. Daarom heeft waken veel te maken met bidden. Waakt en bidt, dat gij niet in verzoeking komt' (Mt. 26,41). Christenen mogen waken en bidden. Waken is dus de biddende activiteit van Jezus' leerlingen om in beproevingen bewaard te blijven, om weerstand te bieden, om het op de barricade uit te houden.

We gaan waken bij en voor mensen en situaties waar het niet goed gaat, waar er lijden is, waar hun weg kruisweg geworden is, waar er eenzaamheid is, waar mensen alles verliezen, waar oorlog is, waar mensen uitgehongerd worden. In bepaalde periodes van ons leven werden we heel sterk aangesproken en gingen we op de barricade staan, samen met vele anderen. We mogen er dankbaar om zijn. Het was en is meer dan de moeite waard. Maar we moeten waakzaam blijven.

Het is niet zomaar dat die oproep om waakzaam te zijn bij elke advent terug komt. In de eerste Petrusbrief lezen we "Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een

brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden'" We worden dan opgeroepen om waakzaam, kritisch waakzaam te zijn tegenover onszelf. De duivel (wie of wat dat ook is) is bijzonder slim en listig. Het is alsof die onze zwakke kanten kent en daar aanvalt. De idolen van macht en rijkdom zijn heel sluw, vinden overal achterpoortjes, kunnen hun zaak verkopen en ons misleiden (zonder dat we het beseffen). Daarom is het goed ons geregeld af te vragen: waar liggen we nu nog echt van wakker? Wat snijdt er vandaag nog in ons hart?

We hebben elkaar ook nodig om actief waakzaam te kunnen zijn. De tekenen van de tijd "onderscheiden" doen we samen. We hebben elkaar nodig om het kompas niet uit het oog te verliezen. Laten we elkaar af en toe toch maar vragen of we voldoende waakzaam zijn. Laten we voor elkaar bidden als we merken dat waakzaamheid verslapt of wanneer het wachten te lang duurt. Ook in Vlaanderen zijn er heel wat initiatieven waar mensen wakker liggen van onrecht en oorlogen en wakker voor vrede en gerechtigheid. Die zijn als permanent rinkelende wekkers. Dat is natuurlijk ook een van de opdrachten van De Lier.

Een andere dimensie van het zo belangrijke waken gebeurt aan het bed bij zwaar zieke mensen, bij stervenden. Nabije mensen waken bij hen. Ze willen hen niet alleen laten. Ze slapen niet. Ze houden hun hand vast. Er is stilte, nabijheid, vertrouwen. Die houding hebben we ook nodig tegenover het lijden rondom ons. Vele mensen lijden bij wonden die zo moeilijk genezen. Vele mensen worden uitgesloten en aan de grens gezet. Vele volkeren worden economisch uitgebuit. Op vele plaatsen is er geweld en op nogal wat plaatsen zijn er brutale oorlogen. Op sommige plaatsen worden christenen vervolgd , gevangengezet of gedood – soms alleen maar katholieken, zoals in Nicaragua. Ook bij hen mogen we solidair waken, nabij zijn. Want op dat ene beslissende moment dat komende is, moeten we, zoals de vissers van het begin van dit verhaal, daadwerkelijk samen kunnen recht springen, en roepen "basta ya" – nu is het genoeg – we springen er in – we doen het.

Ludo Van de Velde
De Lier, Brugge, 3 december 2023